

Suositus 2/2020/puheenjohtajisto D 2020

Aikaisempi A 1830/presidiet
asiakirjanumero
Käsittelijä Puheenjohtajisto

Puheenjohtajiston mietintö, joka koskee
**ilmoitusta suosituksesta 2/2020 – Pohjoismaiden neuvoston
yhteiskuntaturvallisuusstrategian hallituskäsittely**

Ehdotus

Puheenjohtajisto ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi ilmoituksen suosituksesta 2/2020 ja odottaa *poliittista dialogia* Pohjoismaiden neuvoston yhteiskuntaturvallisuusstrategian hallituskäsittelystä.

Taustaa

[Pohjoismaiden neuvoston yhteiskuntaturvallisuusstrategia](#) on kattava ja sivuaa useita eri alueita. Eri ministereiltä onkin saatu eri osa-alueita koskevia vastauksia. Jäljempänä on tiivistelmä kaikista vastauksista. Ilmoitus (vastaus) on liitetty mukaan kokonaisuudessaan.

Suositus, johon Pohjoismaiden hallitukset ovat vastanneet, on seuraavanlainen:

että ne ottavat kantaa Pohjoismaiden neuvoston yhteiskuntaturvallisuusstrategiaan ja antavat Pohjoismaiden neuvostolle tyhjentävän vastauksen siihen, aikovatko hallitukset ja Pohjoismaiden ministerineuvosto noudattaa strategian suosituksia, ja jos aikovat, niin miten.

että ne antavat selkeät perustelut Pohjoismaiden neuvostolle, mikäli strategian jotakin suositusta ei aiota noudattaa.

Tiivistelmä

Tiivistelmä noudattaa samaa jakoa kuin varsinainen strategia.

SELKEÄ POHJOISMAINEN MANDAATTI

- *että Pohjoismaiden hallitukset arvioivat, mikä olisi toimivin tapa osallistaa Pohjoismaiden ministerineuvosto asiaan ja tukea pohjoismaista ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä, johon sisältyy yhteiskuntaturvallisuuden ja varautumisen pohjoismainen yhteistyö.*

VASTAUS: Hallitukset katsovat ulko- ja turvallisuuspoliittisten puitteiden toimivan yleisesti ottaen hyvin. Vastauksessa viitataan Bjarnasonin raporttiin ja todetaan, että Pohjoismaiden ministerineuvosto tekee ”merkittävää kansainvälistä yhteistyötä, joka joillain alueilla voi myös lujittaa ulkopoliittisia painopisteitä”. Lisäksi hallitukset mainitsevat, että myös Pohjoismaiden ministerineuvoston visioon sisältyy kansainvälisen yhteistyön kehittäminen ja että osana sitä ”perustetaan uusi, pysyvä tukijärjestelmä, josta Pohjoismaiden suurlähetystöt voivat hakea rahoitusta yhteisten painopisteiden tukemiseen tarkoitettuun toimintaan”.

Yhteiskuntaturvallisuuden osalta hallitukset mainitsevat Pohjoismaiden ministerineuvoston jo toimivan joillakin sen piiriin kuuluvilla alueilla, ”muun muassa energian, elintarvikkeiden ja terveyden alueilla”.

SELKEÄ POHJOISMAINEN RAKENNE JA JOHTAJUUS

- *että Pohjoismaiden hallitukset nimittävät puolueettoman komitean, jonka mandaattina on arvioida, kuinka pohjoismaista yhteistyötä voidaan optimoida yhteiskuntaturvallisuuden alalla.*

VASTAUS: Hallitukset eivät vastaa tähän suoraan, vaan mainitsevat muun muassa, että ”Pohjoismaiden hallitukset kannattavat vahvaa pohjoismaista yhteiskuntaturvallisuusyhteistyötä ja että Pohjoismaat arvioivat säännöllisesti yhteistyön kehittämisen tarvetta Haga-yhteistyön puitteissa”.

- *että Pohjoismaiden hallitukset arvioivat, ovatko pohjoismaista varautumisyhteistyötä koskevat suuntaviivat tarpeeksi selkeät ja missä mahdollisesti olisi selkeyttämisen varaa.*

VASTAUS: Hallitukset vastaavat muun muassa, että ”pohjoismainen varautumisyhteistyö on pragmaattista yhteistyötä, jota maiden eri tavoin järjestetyt kansalliset varautumisorganisaatiot tekevät keskenään. Varautumisyhteistyö on johtanut muun muassa useisiin julistuksiin, joista viimeisin on helmikuussa 2020 annettu Kööpenhaminan julistus äärimmäisiin sääilmiöihin liittyvän yhteistyön lisäämisestä ilmastonmuutoksen valossa”.

- *että Pohjoismaiden hallitukset laativat/päivittävät yhteisiä resursseja ja niiden mobilisointimahdollisuuksia koskevan katsauksen sekä yhteispohjoismaisen riskianalyysin ja varautumissuunnitelman.*

VASTAUS: Hallitukset toteavat, että ”yhteispohjoismaisen riskianalyysin laatimiseen liittyy joitakin käytännön ja menettelytason haasteita, eikä yhteispohjoismaisen riskianalyysin välittömästi katsota tuottavan lisäarvoa suhteessa kansallisiin riskianalyysiin”. Tämän lisäksi viitataan nykyiseen yhteistyöhön, jota tehdään myös NORDEFKOssa, EU:ssa ja Natossa.

- *että Pohjoismaiden hallitukset laativat mahdollisimman pian konkreettisen suunnitelman siitä, kuinka tunnistetaan ja poistetaan pohjoismaista yhteiskuntaturvallisuuden ja kriisivalmiuden yhteistyötä haittaavat rajaesteet.*

VASTAUS: Hallitukset eivät mainitse vastauksessaan sanallakaan konkreettista suunnitelmaa, vaan viittaavat Haga-yhteistyöhön ja NORDREDiin: "Haga-yhteistyön puitteissa pidettävien ministerikokousten päämääränä on muun muassa varautumisyhteistyön tukeminen ja kehittäminen. Operatiivisella tasolla Pohjoismaat voivat avustaa toisiaan yli rajojen NORDREDin kautta."

- *että Pohjoismaiden hallitukset laativat systemaattisen ohjelman yhteispohjoismaisille kriisivalmiusharjoituksille ja takaavat niille riittävät resurssit.*

VASTAUS: Hallitukset eivät vastauksessaan ilmaise minkäänlaista halua toteuttaa järjestelmällistä ohjelmaa yhteispohjoismaisten harjoitusten järjestämiseksi, vaan toteavat muun muassa, että "Pohjoismaiden pelastuspalvelujen järjestämät kurssit ovat nytkin avoimia pohjoismaisille osallistujille" ja että jokavuotinen pohjoismainen johtajakurssi on järjestetty vuodesta 2011 lähtien. Resurssien osalta hallitukset toteavat, että asiantuntijavaihtoon on mahdollista hakea EU-rahoitusta pelastuspalvelun asiantuntijoiden vaihto-ohjelmasta (Exchange of Experts in Civil Protection). Rahoituksesta ei sanota mitään muuta.

- *että Pohjoismaiden hallitukset arvioivat, onko "pohjoismaista hyötyä" ja pohjoismaisia yhteistyömahdollisuuksia tutkittu tarpeeksi.*

VASTAUS: Hallitus viittaa muun muassa Haga-yhteistyöhön, jonka puitteissa Pohjoismaiden ministerit sopivat lokakuussa 2019 "pyrkimyksistä kehittää pohjoismaista metsä- ja maastopaloyhteistyötä, pohjoismaista CBRN-yhteistyötä sekä pohjoismaista hätäviestintäyhteistyötä". Mitä tulee Pohjoismaiden neuvoston huomautukseen siitä, että Suomella, Ruotsilla ja Norjalla on useilla alueilla vakiintunutta yhteistyötä, jossa Islanti ja Tanska eivät ole mukana, hallitukset toteavat tämän johtuvan ennen kaikkea "kyseisten maiden yhteisistä maarajoista (erotuksena merirajoille)".

RAUHANRAKENTAMINEN JA KONFLIKTIEN ENNALTAEHKÄISY

- *että Pohjoismaiden hallitukset vahvistavat pohjoismaista yhteistyötä rauhanrakentamisessa ja konfliktien ennaltaehkäisyssä.*
- *että Pohjoismaiden hallitukset ja Pohjoismaiden neuvosto arvioivat huhtikuussa 2019 laaditun raportin New Nordic Peace mahdollista seuranta.*

VASTAUS: Hallitukset kuvailevat eri foorumeilla tehtävää hyvää pohjoismaista yhteistyötä ja ilmaisevat halukkuutensa entistä tiiviimpään yhteistyöhön vastaisuudessa. Raportin osalta ne toteavat: "Pohjoismaat aikovat vuonna 2020 ottaa ensimmäisen askeleen vuonna 2019 laaditun New Nordic Peace -raportin pohjalta ja asettaa epävirallisen työryhmän, joka kartoittaa mahdollisuuksia

pohjoismaisen yhteistyön tiivistämiseen rauhanrakentamisen ja konfliktien ennaltaehkäisyn alalla.”

KYBERTURVALLISUUS

- *että Pohjoismaiden hallitukset syventävät Pohjoismaiden ja Baltian maiden välistä kyberpuolustusyhteistyötä.*
- *että tietoa kyberuhkien arvioinnista jaetaan jatkuvasti Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä.*

VASTAUS: Hallitukset kuvailevat Baltian maiden ja Pohjoismaiden välistä tiivistä ja hyvin toimivaa yhteistyötä ja toteavat muun muassa, että Pohjoismaat ja Baltian maat järjestävät vuosittain erityisesti kyberturvallisuutta koskevia yhteisiä koordinoitkokouksia. Ne mainitsevat pohjoismaisen CERT-yhteistyön ja NCC-ryhmän ja toteavat, että ”Pohjoismailla on Baltian maiden kanssa jatkuvaa kahdenvälistä tiedonvaihtoa relevanteista asioista, mukaan lukien uhka-arviot”.

- *että EU:ssa ja NATOssa jäseninä olevat Pohjoismaat mahdollisuuksien mukaan huolehtivat siitä, että näiden organisaatioiden ulkopuolella olevilla Pohjoismailla on mahdollisuus olla mukana niiden kyberturvallisuusyhteistyössä.*

VASTAUS: Hallitukset toteavat, että ”Pohjoismaat vaihtavat säännöllisesti tietoa tärkeistä asioista muun muassa NB8-yhteistyön puitteissa, jossa ovat mukana myös EU:n tai Naton ulkopuolella oleva maat. Vuotuisten pohjoismaisten kokousten yhteydessä käydään läpi kyberalueen toimia ja kehitystä sekä EU:ssa että Natossa, mistä on hyötyä niille Pohjoismaille, jotka eivät ole jäseniä”. Hallitukset viittaavat myös ENISAan (European Union Agency for Cyber Security) ja NIS-koordinoitiryhmään ja toteavat, että olisi hyödyllistä, mikäli Norja ja Islanti olisivat mukana muiden Pohjoismaiden tavoin.

- *että kyberturvallisuus on keskeinen osa yhteispohjoismaista transatlanttista vuoropuhelua turvallisuuspolitiikasta.*

VASTAUS: Hallitukset eivät oikeastaan vastaa tähän suositukseen, koska ne ovat asiaa käsitellessään jättäneet pois sanan *transatlanttinen*.

KOKONAISTURVALLISUUS JA POLIISIYHTEISTYÖ

- *että Pohjoismaiden hallitukset kehittävät ja mukauttavat pohjoismaista poliisiyhteistyötä, jotta voidaan ratkaista resurssipulaan ja uusiin uhkiin liittyvät ongelmat.*

VASTAUS: Hallitukset mainitsevat muun muassa pohjoismaisen aiesopimuksen. Tanskan puheenjohtajakaudella vuonna 2020 ”kiinnitetään edelleenkin huomiota Pohjoismaiden poliisiyhteistyön vahvistamiseen, ja päivitetty raportti työn etenemisestä esitetään oikeusministerikokouksessa 31. elokuuta 2020”.

- *että Pohjoismaiden hallitukset vahvistavat pohjoismaista poliisiyhteistyötä kyberrikollisuudessa ja rikosteknisessä tutkinnassa.*

VASTAUS: Hallitukset viittaavat etenkin pohjoismaiseen yhteistyöhön verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi. Lisäksi mainitaan yhteispohjoismainen "IT forensics" -koulutus sekä erilaiset konferenssit ja työryhmät. Tanskan poliisi aikoo Tanskan puheenjohtajakaudella "perustaa pohjoismaisia työryhmiä, joiden tavoitteena on vahvistaa kyberrikollisuuden torjuntaan liittyvää pohjoismaista yhteistyötä". Työryhmien perustamisen todetaan kuitenkin "viivästyneen covid-19:n takia".

- *että Pohjoismaiden hallitukset arvioivat, onko Pohjoismaiden poliisin ja puolustusvoimien työssä sellaisia alueita, joilla laajempi yhteistyö ja koordinointi olisivat tarpeen mahdollisiin uhkiin vastaamiseksi.*

VASTAUS: Hallitukset viittaavat muun muassa operatiivisen poliisiyhteistyön pohjoismaiseen foorumiin NOFOPSiin, jossa keskustellaan säännöllisesti poliisin ja puolustusvoimien yhteistyöstä. Asiaa käsitellään tarkemmin myös Tanskan toimiessa poliisiylijohtajien pohjoismaisen yhteistyön puheenjohtajana kuluvana vuonna.

- *että Pohjoismaiden hallitukset lisäävät hybridi- ja kyberuhkien vastaisen työn parhaiden käytäntöjen vaihtamista ja arvioivat, onko puolustusvoimien ja valmiusviranomaisten syytä joillakin alueilla vielä kehittää ja yhtenäistää toimiaan uhkien torjumiseksi.*

VASTAUS: Vastauksessa viitataan NORDEFCON visiossa mainittuun "pyrkimykseen aktiivisesti parantaa Pohjoismaiden kestävyyttä (resilienssiä) hybridi- ja kyberuhkia vastaan". Haga-yhteistyön Tanskan-puheenjohtajakaudella vuonna 2020 on niin ikään tarkoitus keskustella kyberuhkista covid-19-pandemian valossa.

- *että Pohjoismaiden hallitukset vaihtaisivat enemmän tietoa parhaista käytännöistä elinkeinoelämän, kuntien ja siviiliväestön osallistamiseksi kriisivalmiustyöhön.*

VASTAUS: Hallitukset viittaavat muun muassa Haga-virkamiestyöryhmään sekä pohjoismaiseen yhteistyöfoorumiin, joka kokoontuu EU:n (PROCIV) ja Naton (CEPC) pelastusalan kokousten yhteydessä. Kuntien, elinkeinoelämän ja siviiliväestön osalta ei mainita mitään konkreettista. Sen sijaan huomautetaan, että "kriisivalmiuden ja vastuunjaon rakenteissa on maiden välisiä eroja, jotka johtuvat muun muassa historiasta, perinteistä ja lainsäädännöstä". Poliisiylijohtajien pohjoismaisen yhteistyön puitteissa pidetään viikoittaisia videopalavereja (joihin osallistuvat toistaiseksi vain Ruotsi, Norja ja Tanska).

METSÄPALOT JA PALOKUOLEMAT

- *että Pohjoismaiden hallitukset arvioivat mahdollisuuksia perustaa yhteispohjoismainen palontorjuntalennosto.*

VASTAUS: Hallitukset eivät kommentoi ajatusta yhteispohjoismaisesta lennostosta mutta mainitsevat, että on päätetty "useista konkreettisista tiedonvaihtoon liittyvistä aloitteista, minkä lisäksi yksittäisissä Pohjoismaissa on käynnistetty ilmasammutuskapasiteetin kehittämishankkeita". Hallitukset eivät tarkenna, millaisista hankkeista on kyse.

- *että Pohjoismaiden hallitukset laativat yhteispohjoismaisen palontorjuntastrategian.*

VASTAUS: Yhteistyö on vastauksen mukaan hyvää, mutta "maiden väliset erot palontorjuntalainsäädännössä vaikeuttavat sitovan pohjoismaisen palontorjuntastrategian aikaansaamista. Siksi Pohjoismaiden tulee jatkossakin vaihtaa dataa ja tietoa sekä tehdä yhteistyötä ennaltaehkäisyyn ja valmiuden kehittämiseen liittyvissä konkreettisissa hankkeissa".

ELINTARVIKE- JA ENERGIAHUOLTO

- *että Pohjoismaiden hallitukset laativat analyysin siitä, kuinka pohjoismaisella energiayhteistyöllä voidaan vahvistaa huoltovarmuutta.*

VASTAUS: Hallitukset mainitsevat muun muassa pääministerien vision, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue. "Vision toteuttamiseen on määrä sisällyttää jo ennestään laajamittaisen energia-alan yhteistyön kehittäminen." Hallitukset vastaavat jokseenkin epämääräisesti varsinaista analyysia koskevaan suositukseen.

- *että Pohjoismaiden hallitukset tekevät vaikutusarvioinnin Pohjoismaiden elintarvikehuollosta vakavien kriisien yhteydessä.*

VASTAUS: Hallitusten mukaan "covid-19:stä saatujen kokemusten valossa on aiheellista harkita vaikutusarvioinnin tekemistä covid-19-pandemian kaltaisten kriisitilanteiden aikaisesta elintarvikehuollosta".

TERVEYSALAN YHTEISTYÖ

- *että Pohjoismaiden hallitukset koordinoivat toimiaan tärkeiden lääkkeiden ja terveydenhuollon muun materiaalin saatavuuden varmistamiseksi.*

VASTAUS: Vastauksessa todetaan muun muassa, että Norjalla, Tanskalla ja Islannilla on onnistunut yhteinen hankintasopimus ja että "muut Pohjoismaat voivat halutessaan liittyä järjestelmään". Lisäksi viitataan saatavuusasioita käsitteleviin pohjoismaisiin työryhmiin ja siihen, että "Pohjoismaat tekevät ylipäätään tiivistä

rokotealan yhteistyötä, myös EU:n alaisuudessa”. Vastauksessa mainitaan myös EU:n lääkestrategiasta parhaillaan käytävät keskustelut.

- *että Pohjoismaiden hallitukset vahvistavat terveysalan yhteistyötä varautuakseen paremmin tilanteeseen, jossa yksi Pohjoismaista joutuu hyökkäyksen kohteeksi.*

VASTAUS: Hallitukset viittaavat Svalbard-ryhmään, joka on muun muassa ”perustanut pohjoismaisen yhteistyömekanismiin palovammapotilaiden hoitamiseksi suuronnettomuuksien yhteydessä”. Svalbard-ryhmä on lisäksi parhaillaan ”arvioimassa, olisiko mahdollista kehittää lääkinnällisen evakuoinnin (MEDEVAC) yhteistyömekanismi sellaisia potilaita ja terveydenhuollon työntekijöitä varten, joiden epäillään sairastuneen vakavaan tartuntatautiin ulkomailla”. Svalbard-ryhmä on kokoontunut tavallista tiuhemmin covid-19-pandemian aikana. Ryhmä keskittyy tulevaisuudessa kokouksissaan siihen, ”miten mahdolliseen toiseen aaltoon voidaan varautua ja miten pohjoismaista covid-19-yhteistyötä voidaan ylipäätään vahvistaa”.

CBRN-YHTEISTYÖ (kemialliset, biologiset, säteily- ja ydinuhkat)

- *että Pohjoismaiden hallitukset tekevät mahdollisimman pian yhteispohjoismaisen kartoituksen hallussaan olevista resursseista CBRN-uhkien torjumiseksi ja siitä, kuinka ne tarvittaessa voivat nopeasti ja tehokkaasti auttaa toisiaan.*

VASTAUS: Pohjoismaiden hallitukset pitävät suositusta hyvin relevanttina. Vastauksessa viitataan Haga-yhteistyön vuosien 2019–2021 kehitystavoitteeseen, jonka mukaan ”vahvistetaan vakavien onnettomuuksien hallintaan liittyviä resursseja, varmistetaan asiantuntemuksen saatavuus Pohjoismaissa ja kehitetään monialaista osaamista ja yhteistyötä, muun muassa siviili- ja sotilasalan yhteistyötä”. Haga-yhteistyön kehitystavoitteena on myös ”kartoittaa, mitä seurausten hallintaan liittyviä resursseja kullakin maalla on ja mitä niistä on mahdollista jakaa kriisitilanteessa”. Lisäksi mainitaan EU:n, Naton ja NORDEFCON relevantit toimet.

PELASTUSPALVELU

- *että Pohjoismaiden hallitukset laativat yhteispohjoismaisen suunnitelman pelastuspalvelun optimoimiseksi.*

VASTAUS: Pohjoismaiden hallitukset katsovat covid-19-kriisin nojalla, että ”myös pelastuspalvelujen välistä yhteistyötä on syytä pyrkiä optimoimaan”. Tanskan poliisihallitus (Rigspolitiet) ja pelastushallitus (Beredskabsstyrelsen) aikovat ”Pohjoismaiden ministerineuvoston Tanskan-puheenjohtajakaudella kehottaa käynnistämään NORDREDin alaisuudessa keskustelut siitä, voidaanko pelastuspalvelujen yhteistyötä vahvistaa ja onko maiden välisen yhteistyön tiellä esteitä, jotka tulisi poistaa”.

HÄTÄRADIOLIIKENNE

- *että Pohjoismaiden hallitukset jatkavat työtä rajat ylittävän varman hätäradioliikenteen toteuttamiseksi koko Pohjolassa ja että Tanska ja Islanti voidaan mahdollisimman pian liittää pohjoismaiseen hätäviestintäverkkoon.*

VASTAUS: Vastauksen mukaan niin Tanska kuin Islantikin ovat "halukkaita selvittämään, onko niiden hätäradioliikenne mahdollista liittää yhteiseen hätäviestintäverkkoon, niin että mahdollisuudet turvalliseen viestintään paranevat koko alueella".

Puheenjohtajiston näkemykset

Asia on hyvin monisyinen, ja Pohjoismaiden neuvoston yhteiskuntaturvallisuusstrategiasta on tullut covid-19-kriisin valossa entistäkin ajankohtaisempi.

Pohjoismaiden hallitukset katsovat useimmat strategian suositukset "osittain toteutetuiksi" ja muutamat "kokonaan toteutetuiksi". Joihinkin suosituksiin on saatu konkreettiset ja tyhjentävät vastaukset, kun taas joidenkin vastausten nojalla on vaikea hahmottaa, miten hallitukset varsinaisesti seuraavat asiaa.

Pohjoismaiden hallitusten vastaukset osoittavat, että vaikka moniin toimiin on jo ryhdytty, yhteiskunnan turvallisuuden parantamiseen tähtäävän yhteistyön tiivistäminen on syytä nostaa entistä vahvemmin keskiöön. Siksi ehdotetaan, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi ilmoituksen suosituksesta 2/2020 ja odottaa poliittista dialogia.

Pohjolassa 19. elokuuta 2020

Aron Emilsson (SD)

Bertel Haarder (V)

Christian Juhl (EL)

Erkki Tuomioja (sd.)

Gunilla Carlsson (S)

Hans Wallmark (M)

Heidi Greni (Sp)

Martin Kolberg (A)

Michael Tetzschner (H)

Oddný G. Harðardóttir (Sf)

Silja Dögg Gunnarsdóttir (Frfl)

Steinunn Þhora Árnadóttir (VG)

Wille Rydman (kok.)